

การจัดสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลไทย
The Organization of Thai Government Publications

โดย
นาง วรณี วัชรวงศ์กุล
อ.บ. อนุปริญาบรณารักษศาสตร์

004455

วิทยานิพนธ์นี้
เป็นส่วนประกอบการศึกษาคำระเบียบปริญญามหาบัณฑิต
ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๑๒

i 1721189x

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

Y

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนประกอบการศึกษาคำระ เบียบปริญญามหาบัณฑิต

1154 ๒๖๖๖

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	.....	ประธานกรรมการ
.....	.....	กรรมการ
.....	.....	กรรมการ

อาจารย์ควบคุมงานวิจัย   อาจารย์   อุทัย   ทศิยะโพธิ์
วันที่ ..... 10 ..... เดือน ..... ๒๕๖๖ ..... พ.ศ. ๖๕/๖

บทคัดย่อ

ในบรรดาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษาของห้องสมุด สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นเอกสารอ้างอิงชั้นหนึ่งที่น่าเชื่อถือได้ นักศึกษาและนักวิจัยจำเป็นต้องใช้อ้างอิงในการศึกษาและวิจัย บรรณารักษ์จะต้องคัดเลือกและจัดหาเข้าห้องสมุด เช่นเดียวกับหนังสือและวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ บรรณานุกรมและรายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบรรณารักษ์ที่จะใช้เป็นคู่มือในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาลเข้าห้องสมุด แหล่งที่จะจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลเข้าห้องสมุด คือหน่วยราชการต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ทำหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่ บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีความรู้ เรื่องการจัดแบ่งส่วนราชการ เพื่อจะได้ติดตามจัดหาและจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้บริการ ได้อย่างถูกต้อง

การจัดเก็บในห้องสมุดมีวิธีจัดทำเป็น ๒ แบบ คือการจัดรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้กับหนังสืออื่น และการจัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้โดยเฉพาะ การที่ห้องสมุดประเภทใดจะจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลวิธีใหนั้น ควรจะได้พิจารณาเกี่ยวกับสถานที่ ปริมาณสิ่งพิมพ์ที่ได้รับ เงินงบประมาณในการใช้จ่ายและจำนวนเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินงาน การจัดรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้กับหนังสืออื่น ๆ นั้น บรรณารักษ์จะจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลตามระบบเดียวกันกับการจัดหนังสือทั่วไปในห้องสมุด แต่ถ้าจัดแยกไว้เป็นสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเฉพาะ จะต้องมึระบบการจัดหมู่ที่แตกต่างออกไป เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวก การจัดที่เป็นระเบียบและสามารถรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลให้อยู่รวมในที่แห่งเดียวกันได้ดีที่สุด คือการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้ตามลำดับ กระทรวง กรม กอง ที่จัดพิมพ์

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ การเผยแพร่ การจัดเก็บและการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลทั้งของไทยและต่างประเทศ ผู้เขียนได้เสนอแนะระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยโดยเทียบเคียงกับระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลต่างประเทศที่ได้วางระบบวิธีการจัดไว้แล้วเป็นอย่างดี และได้ให้ เป็นหลักปฏิบัติมาเป็นแนวทางให้คู่มือระบบวิธีการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย.

Abstract

Government publications are primary sources of library materials upon which students and researchers have depend as reference in their research work. Librarians should make these publications available to educators and general readers in the same manner they do with books and other reference materials. Sources of these publications are government offices, which are responsible for their printing and distribution. Librarians should be well - versed in the organizational structure of the government in order for them to be fully able to acquire, and organize the publications. Bibliographies and lists are necessary for librarians in their selection of publications.

There are two systems of the organization of government publications used in libraries : distributed and separated. The question of which method of organization should be best for each library needs careful consideration about the space, quantity of publications received, the amount of budget and the number of staff available. The best method of classifi - cation to organize all government publications separately is by governmental agencies, arranging them by issuing offices.

This thesis is a result of research work made into the government publication, printing, distribution, organization and classification of publications practised both in Thailand and abroad. The author has recommended the classification system for Thai government publications in its relation to the practice that has been followed in foreign countries which has long been practised and systematized. The system is entitled "The Thai Government Publications Classification System."

การที่นำเสนอวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ก็โดยเหตุที่มีความสนใจในเรื่องการจัดหาและการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย เพราะสังเกตเห็นว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่มากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะส่วนราชการต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการ เผยแพร่ความรู้และกิจการ ของหน่วยงาน ด้วยการจัดพิมพ์เป็นหนังสือหรือเอกสาร เผยแพร่ มีการแจกจ่ายไปตามห้องสมุดต่าง ๆ เมื่อห้องสมุดได้รับสิ่งพิมพ์ รัฐบาลแล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องทำการจัดเก็บอย่างมีระเบียบร่วมกับสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่ได้จัดซื้อเข้าห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกในการค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการ และเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษานักวิจัยและผู้ที่ทำการค้นคว้าทางคานต่าง ๆ ใคนิยมใช้สิ่งพิมพ์ รัฐบาลในการอ้างอิง เรื่องราวที่ต้องการ แทนที่จะเก็บไว้เฉย ๆ โดยไม่เกิดประโยชน์ จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งพิมพ์ รัฐบาลไทยในห้องสมุด

แต่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้ ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนให้กำลังใจจากอาจารย์ อุตัย พุทธิยะโพธิ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้กรุณาตรวจแก้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ศาสตราจารย์ สุทธิดิถีภรณ์ อัมพันวงศ์ หัวหน้าแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ใค้กรุณาจัดเสื่ออกหัวข้อการ เขียนวิทยานิพนธ์ อาจารย์ วนิดา สุรวดี ที่กรุณาตรวจแก้ขอความให้สละสลวย อาจารย์ วชิร นัยพินิจ ผู้ให้คำแนะนำในการรวบรวมสถิติตัวเลขประกอบการวิจัย หัวหน้ากองโรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี หัวหน้าแผนกเอกสาร และหนังสือพิมพ์กรมตำรวจ หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ และให้คัดลอกข้อความที่ต้องการ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการรวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์ รัฐบาล เพื่อนำมาเป็นภาคผนวกประกอบวิทยานิพนธ์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม และให้ข้อคิดเห็นที่ได้นำมาเสนอไว้ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

สารบัญ

จ

หน้า

บทคัดย่อ ..... ก

คำนำ ..... ง

สารบัญ ..... จ

รายการตารางประกอบ ..... ข

รายการแผนภูมิประกอบ ..... ฉ

รายการภาพประกอบ ..... ญ

บทนำ

ความสำคัญของสิ่งพิมพ์รัฐบาลท้องถิ่น ๑

วัตถุประสงค์ของการสำรวจวิจัย ๕

ขอบเขตของการสำรวจวิจัย ๘

ผลที่จะได้จากการสำรวจวิจัย ๑๖

วิธีที่ใช้ในการสำรวจวิจัย ๑๑

คำภาษาไทย เทียบภาษาอังกฤษที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ ๑๑

บทที่ ๑

๑ สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๑๕

คำจำกัดความ ๑๕

การแบ่งประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาล ๑๘

ลักษณะและประเภทสิ่งพิมพ์รัฐบาล ๒๒

ผู้แต่ง ๔๐

๒ การจัดพิมพ์และการเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาล ๔๒

การจัดพิมพ์และการเผยแพร่สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ๔๓

สำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล ๔๔

สำนักงานศูนย์เอกสาร	๘๖
ความเปลี่ยนแปลงของสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล	๘๗
การ แยกแยะ และจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา	๘๘
ห้องสมุดแยกแยะสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๘๒
ห้องสมุดครุสภา	๘๔
ห้องสมุดสำนักงานการพิมพ์ของรัฐบาล	๘๖
อุปสรรคในการรวบรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๘๖
โครงการจัดหาเอกสาร	๘๗
พระราชบัญญัติห้องสมุดแยกแยะสิ่งพิมพ์รัฐบาล ค.ศ. ๑๙๖๒	๘๘
คู่มือที่ใช้ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่จัดพิมพ์ออกมาใหม่เข้าห้องสมุด	๖๐
การพิมพ์สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย	๖๑
โรงพิมพ์ของส่วนราชการ	๖๔
การพิมพ์และระเบียบเกี่ยวกับการพิมพ์	๗๐
โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี	๗๕
การ แยกแยะ และจำหน่ายสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย	๗๗
หอสมุดแห่งชาติ	๘๐
คู่มือที่ใช้ในการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๘๒
๓ การจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลในห้องสมุด	๘๖
การจัดรวมสิ่งพิมพ์รัฐบาลไว้กับหนังสืออื่น ๆ	๘๖
การจัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเฉพาะ	๘๘
การจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลแบบทั้งแยกและรวมสิ่งพิมพ์ไว้รวมกับหนังสือทั่วไป	๘๒
ข้อดีและข้อเสียของการจัดแยกสิ่งพิมพ์รัฐบาลโดยเฉพาะ	๘๓
ข้อดีและข้อเสียของการจัดรวมไว้กับหนังสืออื่น ๆ	๘๕
บัตรรายการ	๘๖
Monthly Catalog	๘๘

วารสาร และหนังสือรายปี	๑๐๑
จุลสาร	๑๐๓
การสำรวจ เรื่องการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใดกระทำมาแล้ว - ในต่างประเทศ	๑๐๓
การสำรวจ เรื่องการจัดสิ่งพิมพ์รัฐบาลไทยในฮ่องกง	๑๐๖
วิเคราะห์แบบสอบถาม เรื่องการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาลเข้าฮ่องกง	๑๑๐
เรื่องการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๑๓
๔ ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๒๔
ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา	๑๒๔
ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลฟิลิปปินส์	๑๓๑
ระบบการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาลไทย	๑๓๕
๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๕๓
สรุป	๑๕๓
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดหาสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๕๕
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดเก็บสิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๖๓
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดหมู่สิ่งพิมพ์รัฐบาล	๑๖๕
แนวในการวิจัยต่อไป	๑๖๕
บรรณานุกรม	๑๖๗
ภาคผนวก ก. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๐๖ - และฉบับแก้ไข	๑๘๓
ภาคผนวก ข. เอกสาร ของทางราชการ เรื่องการพิมพ์หนังสือและแบบพิมพ์- ของทางราชการ	๑๘๔
ภาคผนวก ค. รายชื่อสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่รวบรวมจากหน่วยราชการต่าง ๆ - ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ - ๒๕๑๑ รวม ๗ ปี	๒๐๕

รายการตารางประกอบ

๒

ตารางที่

หน้า

๑.	วิธีการจัดหาสิ่งพิมพ์ รัฐบาล เข้าของสมุด	๑๑๐
๒.	ห้องสมุดรวบรวมสิ่งพิมพ์ รัฐบาล ไว้เพียงพอกับความต้องการ หรือยัง ..	๑๑๑
๓.	การที่ห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ รัฐบาล ไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้า	๑๑๒
๔.	มีผู้เข้าไปใช้สิ่งพิมพ์ รัฐบาล ในห้องสมุดมากหรือน้อย	๑๑๓
๕.	ห้องสมุดจัดทำกรรมสิทธิ์หรือบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ รัฐบาล	๑๑๓
๖.	ห้องสมุดมีสถานที่สำหรับจัดเก็บสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่หรือยัง	๑๑๓
๗.	การจัดเก็บสิ่งพิมพ์ รัฐบาล ไว้ให้ครบถ้วน	๑๑๔
๘.	วิธีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ รัฐบาล ในห้องสมุด	๑๑๕
๙.	ระบบวิธีการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ รัฐบาล	๑๒๐
๑๐.	การห้ามตีรรายการ สิ่งพิมพ์ รัฐบาล	๑๒๑
๑๑.	ระบบการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ รัฐบาลที่กำลังปฏิบัติอยู่ขณะนี้	๑๒๒

รายการ แผนภูมิประกอบ

๗

แผนภูมิที่

หน้า

๑.	แสดงการทำงาน ของ เจ้าหน้าที	๘๕
๒.	ประกอบการร่างที่ ๑	๑๑๐
๓.	ประกอบการร่างที่ ๓	๑๑๒
๔.	ประกอบการร่างที่ ๗	๑๑๘
๕.	ประกอบการร่างที่ ๘	๑๑๙
๖.	ประกอบการร่างที่ ๙	๑๒๐
๗.	ประกอบการร่างที่ ๑๐	๑๒๑

รายการภาพประกอบ

๗

ภาพที่

หน้า

๑. ภาพบัตรลงทะเล เบ็ญนวารสาร ๑๐๑
๒. ภาพบัตรลงทะเล เบ็ญนวารสารรายเดือน ๑๐๒